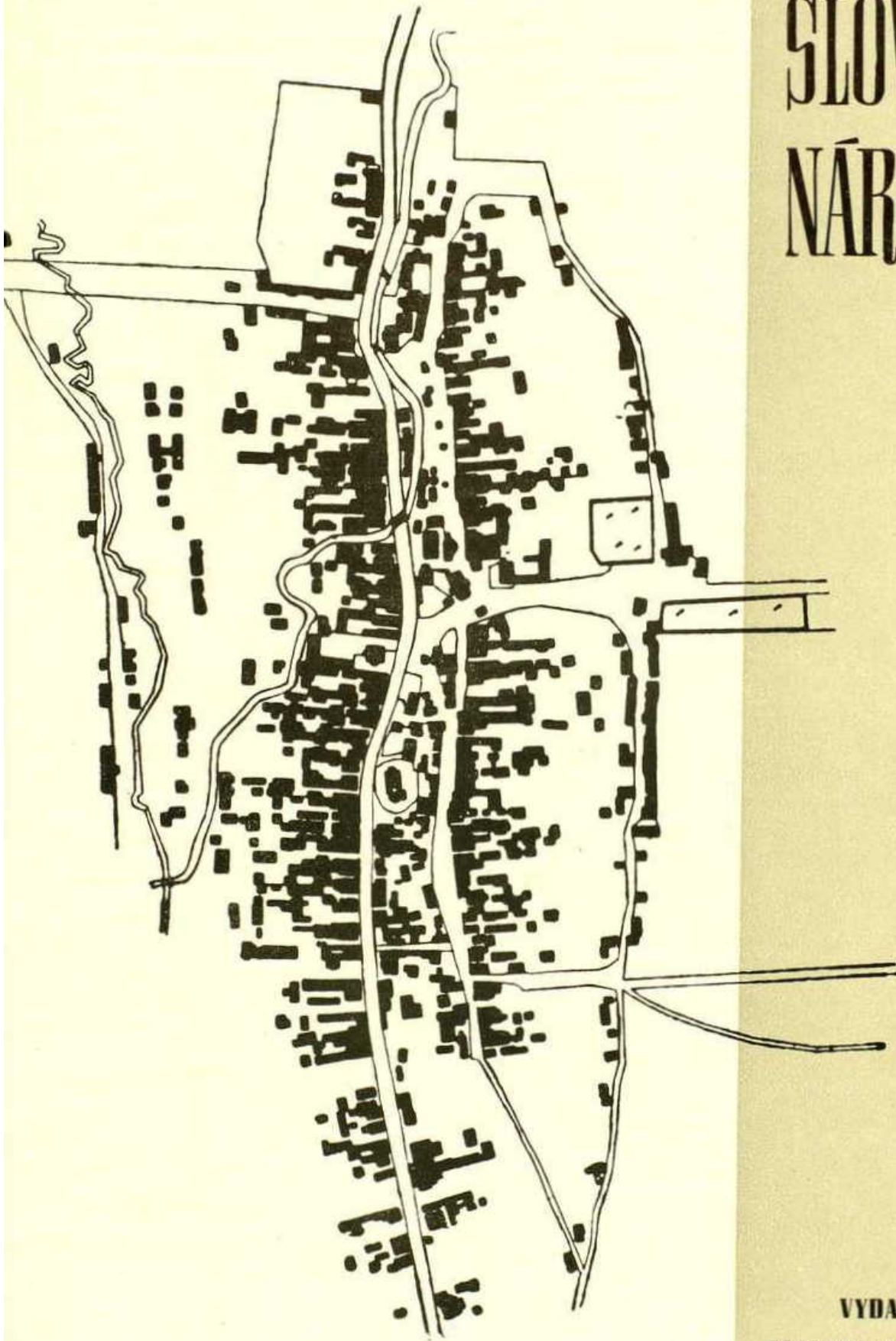

SLOVENSKÝ NÁRODOPIŠ

4

XIV

VYDAVATELSTVO
SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED
BRATISLAVA 1966

OBSAH

Ján Mjartan, Za prof. dr. Andrejom Melicherčikom — — — — —	501
Milada Kubová, Bibliografia prác prof. dr. A. Melicherčika — — — — —	503
Božena Filová, Filozoficko-metodologický seminár o vplyve industrializácie na súčasnú ľudovú kultúru — — — — —	506
Adam Pranda, K otázke vzniku oblastí ľudovej kultúry na Slovensku — — — — —	511
Andrej Melicherčik, Tradičné a netradičné v ľudovej kultúre — — — — —	563
Milan Leščák, Príspevok k metodike terénneho výskumu súčasného stavu folklóru — — — — —	570
Viera Gašparíková, Rozklad alebo krivolaký vývoj ľudových rozprávok? — — — — —	579
Eubica Droppová, K problematike národopisného výskumu súčasnosti — — — — —	594
Soňa Burlasová, K niektorým otázkam súčasnej piesňovej tvorby — — — — —	601
Michal Markuš, Vplyv industrializácie na ľudovú kultúru v okolí Košíc — — — — —	605
Anna Kostková, Adaptácia robotníkov v priemysle pochádzajúcich z poľnohospodárskeho prostredia — — — — —	616
Soňa Kováčevičová, Zmeny sídelných typov, centier a dominant dedín na Slovensku v posledných desaťročiach — — — — —	620
Ján Mjartan, Profesor Ján E. Koula 70-ročný — — — — —	650

BIBLIOGRAFIA

Milada Kubová, Bibliografia slovenskej etnografie a folkloristiky za rok 1964 — — — — —	651
Obsah 14. ročníka — — — — —	662

СОДЕРЖАНИЕ

Ян Мьяртан, В память проф. д-ра Андрея Мелихерчика — — — — —	501
Милада Кубова, Библиография работ проф. д-ра А. Мелихерчика — — — — —	503
Боžена Филова, Философско-методологический семинар Института этнографии Словацкой академии наук, о влиянии индустриализации и о современной народной культуре — — — — —	506
Адам Пранда, К вопросу возникновения области народной культуры в Словакии — — — — —	511
Андрей Мелихерчик, Традиционное и нетрадиционное в народной культуре — — — — —	563
Милан Леšчак, Заметки по методике местных исследований настоящего положения фольклора — — — — —	570
Вера Гаšпарикова, Разложение или же неправильное разгигие народных сказок? — — — — —	579
Любица Дроппова, К проблематике этнографических исследований современности — — — — —	594
Соња Бурласова, К некоторым вопросам современного песенного творчества — — — — —	601
Михал Маркуш, Влияние индустриализации на народную культуру — — — — —	605
Анна Косткова, Приспособляемость рабочих в промышленности, происходящих из сельскохозяйственной среды — — — — —	616
Соња Ковачевичова, Перемена типа поселков, центров и доминантов деревень в Словакии в последних десятилетиях — — — — —	620
Ян Мьяртан, Юбилей проф. Яна Э. Коулу — — — — —	650

БИБЛИОГРАФИЯ

Милада Кубова, Библиография словацкой этнографии и фольклористики за 1964 г. — — — — —	651
Содержание 14-го тома — — — — —	662

INHALT

Ján Mjartan, Prof. Dr. Andrej Melicherčik ist gestorben — — — — —	501
Milada Kubová, Bibliographie der Arbeiten des Prof. Dr. A. Melicherčik — — — — —	503
Božena Filová, Philosophisch-methodologischer Seminar über den Industrialisierungseinfluss und über die zeitgenössische Volkskultur — — — — —	506
Adam Pranda, Zur Frage der Entstehung der Volkskulturgebiete in der Slowakei — — — — —	511
Andrej Melicherčik, Das Traditionelle und Nichttraditionelle in der Volkskultur — — — — —	563
Milan Leščák, Beitrag zur Methodik der Terrainforschung des gegenwärtigen Folklorestandes — — — — —	570
Viera Gašparíková, Zerfall oder krummlinige Entwicklung der Volkserzählungen? — — — — —	579
Eubica Droppová, Zur Problematik der ethnographischen Forschung der Gegenwart — — — — —	594

Na 1. strane obálky: Sídlný pôdorys obce Štrba. Z knihy J. Kuhna, Architektúra na Slovensku do polovice 19. stor. Bratislava 1958.

**ZA PROF. DR.
ANDREJOM
MELICHERČÍKOM
1917–1966**

Narodil sa 16. januára 1917 v Párnici na Orave, tu strávil aj svoje detstvo a tu skončil ľudovú školu a gymnázium v Dolnom Kubíne. Na toto obdobie svojho života, na starostlivosť matky a nevlastného otca si často a vďačne spomínal.

Počínajúc školským rokom 1935–1936 zapisuje sa na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave a volí si stredoškolskú aprobačnú skupinu slovenčinu-nemčinu. Z výberu zapísaných a najmä navštevovaných prednášok je však čoskoro zjavné, že v prvom rade ho zaujímajú prednášky docenta Bogatyreva z národopisu, prednášky profesora Wollmanna o slovanských literatúrach a tradíciách, prednášky profesora Ryšánka zo slavistiky, profesora Mukařovského z estetiky a pod. Vo vyšších semestroch je jeho príklon k štúdiu národopisu už celkom jednoznačný a už roku 1939 vychádza tlačou jeho prvá národopisná štúdia *Niekoľko poznámok k ľudovému staviteľstvu na dolnej Orave* (Národopisný zborník 1, 1939, 42) a už vtedy je rozhodnutý zrieknuť sa kariéry stredoškolského profesora, i keď po absolvovaní vysokej školy roku 1939 z existenčných dôvodov je nútený vyučovať v rokoch 1939–1941 na gymnáziu v Bratislave a Žiline. No aj v tomto čase sa ďalej pripravuje na vedeckú činnosť v národopise ako žiak docenta Bogatyreva a stúpenec funkčno-štruktúrálnej školy.

Roku 1941 predkladá doktorskú dizertačnú prácu *Funkčné premeny spevu v dnešnej dedine*. Časť z nej je uverejnená v Národopisnom zborníku 2, 1941, 116 pod nadpisom *Funkčné premeny v dnešnom dedinskom speve*. K téme ľudového spevu sa vracal aj v ďalších štúdiách, ako vidíme z bibliografie jeho prác. Po doktoráte stáva sa odborným asistentom národopisu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a v tejto funkcii zostáva až do roku 1945. V tomto čase vykonáva aj dlhšie zahraničné štúdium v Nemecku (v Lipsku), kde sa širšie zorientuje a dôkladnejšie oboznámi s jednotlivými smermi a metodologickými otázkami všeobecného národopisu. Z týchto štúdií vzniká jeho pozoruhodná metodologická práca *Teória národopisu*, ktorá vychádza knižne roku 1945 a ktorou sa roku 1947 habilituje na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského za docenta národopisu.

Po skončení vojny, od 1. septembra 1945, prechádza do služieb Matice slovenskej ako referent Národopisného odboru a od roku 1948 ako tajomník. Súčasne ako súkromný docent z Martina dochádza prednášať do Bratislavy. V tomto čase, roku 1949, predsedníctvo Slovenskej akadémie vied a umení vymenúva ho za predsedu národopisného odboru a poveruje ho zorganizovať pri Akadémii Národopisný ústav. Na jar roku 1949 ma vyhľadal v Žiline a vyzval k spolupráci na organizovaní Národopisného ústavu SAVU. Od 1. septembra sa začína naša spolupráca v tomto ústave na poli slovenského národopisu. Roku 1950 aj Melicherčík vstupuje do služieb Akadémie a stáva sa interným zamestnancom Národopisného ústavu ako jeho predseda. Po aspoň čiastočnom personálnom obsadení ústavu začína sa úsilie jeho nový kolektív pracovne zjednotiť a metodicky usmerniť. Bola to nemalá úloha, pretože pracovníci ústavu prichádzali z rozmanitých národopisných škôl a smerov, patrili vekove k trom generáciám a prešli rozličnými vedeckými prípravami. Začalo sa sústavné metodologické a ideologické školenie, obširne a dôkladné diskusie, kde sa kritike podrobovali všetky buržoázne národopisné školy a objasňovali sa metódy pokrokovej národopisnej školy sovietskej. Celé školenie a s ním spojené referáty a diskusie viedol a usmerňoval Andrej Melicherčík. Cieľ metodický zjednotiť a usmerniť pracovný kolektív ústavu sa vcelku dosiahol, čoho prvým dôkazom sú Národopisné sborníky SAVU, ročníky IX, X, XI. Kým v IX. (1950) prevládajú externí autori a celý X. ročník (1952) je venovaný prekladom vybraných štúdií zo sovietskeho národopisu, aby slúžil ako metodologická pomôcka, ročník XI. (1952) sa reprezentoval už aj samostatnými štúdiami slovenských národopisných pracovníkov.

Z tohto obdobia má Melicherčík viac štúdií o význame sovietskej národopisnej vedy, o úlohe československej etnografie pri budovaní socializmu a pod., ako je zjavné aj z uvedenej bibliografie. A práve v tomto čase sa venoval intenzívnemu výskumu a prehodnoteniu progresívnych, pokrokových zložiek v dejinách našej ľudovej kultúry. Za takúto pokladal v prvom rade veľmi živú a na celom Slovensku rozšírenú jánošíkovskú tradíciu. Pomocou Národopisného ústavu SAV a za spolupráce poslucháčov národopisu UK zorganizoval a viedol obširny terénny výskum tejto tradície a jeho výsledky spracoval a publikoval v hodnotnej syntetickej práci *Jánošíkovská tradícia na Slovensku* (Bratislava 1952), ktorá vyšla i v ďalších vydaniach (aj po česky) a v súvislosti s ktorou uverejnil viac partiálnych štúdií o tradíciách protifeudálneho boja slovenského ľudu.

Roku 1952 odchádza z Akadémie ako docent na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského, kde dovtedy prednášal externe. Roku 1957 bol vymenovaný za štátneho docenta a roku 1963 za riadneho docenta národopisu. Radi však pritom zdôrazňujeme, že jeho spolupráca s Národopisným ústavom ani teraz neprestala. Aj ďalej zostáva členom jeho Vedeckej rady, členom redakčnej rady Slovenského národopisu, členom Odborovej komisie pre etnografiu a folkloristiku pri ČSAV a teježe pri SAV, členom Kolégia histórie SAV, podpredsedom Slovenskej národopisnej spoločnosti pri SAV atď., atď. Zúčastňuje sa na všetkých výskumných a publikačných podujatiach ústavu, posudzuje a rediguje rukopisy, školí a skúša aspirantov, posudzuje kandidátske práce.

V období účinkovania na fakulte sa čoraz viac špecializoval na otázky folkloristiky, čo súviselo, pravda, aj s jeho vysokoškolskými prednáškami. Do okruhu tejto problematiky patrí množstvo štúdií, kratších a obširnejších, uverejnených v našich periodikách a v novinách. S profesorom E. Paulínom na vydanie pripravil *Zátureckého Slovenské príslovia*, viac

štúdií venoval P. Dobšinskému v súvislosti s novým vydaním jeho *Prostonárodných slovenských povestí, Ludovítovi Štúrovi, Kollárovým spievkám* atď. Syntézou jeho folkloristických prác je kniha *Slovenský folklór, Chrestomatia*, vydaná v SAV roku 1959.

Osobitne treba spomenúť jeho široko založenú akciu, podobnú ako bol výskum jánošíkovej tradície, a to bol výskum partizánskeho folklóru z obdobia Slovenského národného povstania a partizánskych bojov. Výskumy sa konali vo všetkých oblastiach Slovenska a nazhromaždil sa bohatý materiál, ktorý už začínal spracovávať a pripravovať na syntetické knižné vydanie. Predbežne uverejnil z tejto tematiky niekoľko čiastkových štúdií: *Povstanie v ústnom podaní slovenského ľudu* (*Predvoj* 6, 1962, č. 34, 8), *Boj proti fašizmu za Slovenského národného povstania v ústnom podaní slovenského ľudu* (*Slovenský národopis* 9, 1961, 358). V poslednom roku pracoval na dejinách ľudovej kultúry na Slovensku, ktoré mali byť jeho doktorskou prácou. Ďalším jeho veľkým plánom bolo vykonať podrobný výskum rodnej Oravy a pripraviť jej národopisnú monografiu. Tieto dve úlohy, žiaľ, už nemohol uskutočniť. V máji tohto roku vybral sa so svojimi poslucháčmi na výskum Oravy a tam ho zastihla smrteľná choroba. Zomrel 31. mája 1966 v nemocnici v Ružomberku.

Z Oravy pochádzal, o Orave začal svoje vedecké publikácie a na Orave svoje účinkovanie aj skončil. No jeho vedecké dielo má význam celoslovenský, zapísal sa ním natrvalo nielen do dejín slovenského národopisu, ale aj do dejín našej vedy vôbec.

Ján Mjartan

BIBLIOGRAFIA PRÁC PROF. DR. ANDREJA MELICHERČIKA

- 1939 *Literárny charakter metodickej práce v slovenskej folkloristike*. Slov. pohľady, roč. 55. 1939, s. 257–264.
Niekoľko poznámok k ľudovému staviteľstvu na dolnej Orave. Národopisný sborník, roč. 1. 1939, s. 42–46.
- 1940 *Funkčné premeny spevu v dnešnej dedine*. Dizertačná práca, 1940.
- 1941 *Funkčné premeny v dnešnom dedinskom speve*. (Časť väčšej štúdie.) Národopisný sborník, roč. 2. 1941, s. 116–141.
Recenzia publikácie Eudmily Reichlovej-Kuchárikovej „Dejiny kroja“. Turč. Sv. Martin, Matica slovenská 1941. Národopisný sborník, roč. 3. 1942, s. 114–116.
- 1943 *Slovenský folklór*. Slovenská vlastiveda, zv. II. Bratislava, SAVU 1943, s. 259–331.
- 1944 *Spoločenský spev na Slovensku*. Bratislava, Slov. nakladateľstvo a vydavateľstvo, 1944.
- 1945 *Teória národopisu*. Lipt. Mikuláš, Tranoscius 1945.
- 1946 *Etnografia ako veda*. Národopisný sborník, roč. 6–7. 1945–46, s. 1–13.
Svadobný obrad ako folklórny znak. Národopisný sborník, roč. 6–7. 1945–1946, s. 28–38.
Súčasný stav chorvátskej etnografie. Národopisný sborník, roč. 6–7. 1945–1946, s. 88–94.
Príspevok k skúmaniu funkcií ľudovej rozprávky. Národopisný sborník, roč. 6–7. 1945–1946, s. 117–132.
Motívy odboja slovenského ľudu v ústnom podaní. Národopisný sborník, roč. 6–7. 1945–1946, s. 200–202.
- 1947 *Funkcia nefolklornej piesne v dedinskom prostredí*. Národopisný sborník, roč. 8. 1947, s. 69–80.
- 1950 *Československá etnografia a niektoré jej úlohy pri výstavbe socializmu*. Národopisný sborník, roč. 9. 1950, s. 25–36.
- 1951 *Sovietska etnografia — náš vzor*. Národopisný sborník, roč. 10. 1951, s. 5–23.
Úspechy a nové úlohy sovietskej etnografie. Národopisný sborník, roč. 10. 1951, s. 361–363.

- 1952 *Jánošíkovská tradícia na Slovensku*. Bratislava, SAVU 1952.
- 1953 *Slovenské ľudové príslovia*. Zostavili A. Melicherčík a E. Paulíny s použitím „Slovenských prísloví, porekadel a úsloví“ A. P. Záturckého. Úvodnú štúdiu napísal A. Melicherčík (s. 7–18). Bratislava, SVKL 1953.
- 1954 Úvodná štúdia k Brtáňovým „Historickým piesňam“. Bratislava, SAV 1953, s. 5–38.
- Slovenská historická pieseň XVI. a XVII. storočia*. Československá etnografie, roč. 2. 1954, s. 235–244.
- Slovenské historické piesne s tematikou protitureckých bojov*. Príroda a spoločnosť, 1954, č. 11, s. 499–503.
- Vianočné obyčaje — odraz minulosti nášho ľudu*. Pravda 1954, č. 355, s. 7.
- Profesor dr. J. Horák sedemdesiatročný*. (Život a dielo folkloristu.) Kultúrny život, 1954, č. 50, s. 8.
- Opravdivý klenot slovesnej tvorby nášho ľudu*. (Recenzia Kollárových „Národných Spievaniček“.) Pravda, 1954, č. 79, s. 5.
- 1955 Úvodná štúdia „Bojové a revolučné tradície v poézii slovenského ľudu“ k zborníku zbojníckej a vojenskej ľudovej poézie „Perečko belavé, červený dolomán“ R. Brtáňa a V. Gašparíckovej. Praha, Naše vojsko 1955, s. 7–37.
- Poznámky k výskumu folklóru gemerských baníkov*. Slov. národopis, roč. 3. 1955, s. 401–410.
- Pavol Dobšinský a ústna ľudová slovesnosť*. (K 70. výročiu smrti.) Slov. pohľady, roč. 71. 1955, s. 1064–1080.
- Viac úcty ku klasickému dedičstvu slovesnej tvorby nášho ľudu*. Slov. pohľady, roč. 71. 1955, s. 1213–1222.
- Jánošíkovská tradícia na Slovensku*. (V spolupráci s P. Výrastkom.) Príroda a spoločnosť, roč. 4. 1955, č. 11, s. 483–492.
- Klasické dielo svetovej etnografie*. (K vydaniu Morganovej „Pravekej spoločnosti.“) Pravda, 23. 8. 1955.
- 1956 *Juraj Jánošík. Hrdina protifeudálneho odboja slovenského ľudu*. Praha, Naše vojsko 1956.
- Juraj Jánošík hrdina protifeudálneho odboje slovenského ľudu*. Praha, Naše vojsko 1956.
- K otázke vzniku zbojníctva v Karpatoch*. Slov. národopis, roč. 4. 1956, s. 163–194.
- Eudovít Štúr a ľudová slovesnosť*. Slov. národopis, roč. 4. 1956, s. 3–16.
- Eudovít Štúr o vzťahu ľudovej slovesnosti k literatúre*. Slov. pohľady, roč. 72. 1956, s. 116–130.
- Eudovít Štúr a ľudová slovesnosť Slovanov*. (K 100. výročiu smrti.) Český lid, roč. 43. 1956, s. 1–4.
- Eudovít Štúr o slovenskej ľudovej poézii*. Ľudová tvorivosť, roč. 6. 1956, s. 24–26.
- Zachrániť a či zveľadiť židiarske ľudové umenie?* (Zakončenie diskusie.) Osvetová práca, roč. 6. 1956, s. 128–129.
- Hodnotná publikácia o slovenských krojoch*. (Referát o knihe S. Kovačevičovej „Ľudový odev v hornom Liptove.“) Pravda, 26. 10. 1956.
- Knihy ľudového humoru*. (Recenzia zbierky ľudového rozprávania „Veselosti nikdy dosti.“) Kultúrny život, roč. 11. 1956, č. 41, s. 4.
- Slovenské ľudové rozprávky v ruštine*. (Recenzia Bogatyrevovho výberu zo slovenských ľudových rozprávok „Slovackije skazki.“) Pravda, 20. 2. 1956.
- 1957 *Niektoré otázky ľudovosti v literatúre*. Slov. literatúra, roč. 4. 1957, s. 77–87.
- Niektoré otázky štúdia a výskumu ľudového divadla na Slovensku*. Slov. divadlo, roč. 5. 1957, s. 92–100.
- Vrchovská balada o Matúšovi Budáčovi*. (Text a rozbor zbojníckej piesne.) Nová literatúra, roč. 1. 1957, č. 11, s. 20.
- 1958 Úvodná štúdia k Dobšinského „Prostonárodným slovenským povestiam.“ Bratislava, SVKL 1958, s. 9–30.
- Folkloristická a národopisná práca Pavla Dobšinského*. Československá etnografie, roč. 6. 1958, s. 125–143.
- Pramene Prostonárodných slovenských povestí (Pavla Dobšinského)*. Nová literatúra, roč. 2. 1958, č. 7, s. 9 a 13.
- K problematike špecifičnosti umeleckého obrazu vo folklóre*. Československé prednášky pro IV. mezinárodní sjezd slavistů v Moskvě, Praha, ČSAV 1958, s. 389–401.
- Slovenské povesti Augusta H. Škultétyho a Pavla Dobšinského*. Slov. národopis, roč. 6. 1958, s. 449–468.
- Presýtenosť z folklóru*. (Replika na článok Vladimíra Mináča „Tíha folklóru.“) Kultúrny život, roč. 13. 1958, č. 16, s. 3.
- Preklad a úprava rozprávky I. Karneuchovej „Snehulienka“. Martin, Osveta 1958.
- 1959 *Slovenský folklór. Chrestomatia*. Bratislava, SAV 1959.
- Pavol Dobšinský. Portrét života a diela*. Bratislava, SVKL 1959.
- 1960 *Doslov a poznámky ku knihe „Zo živých prameňov.“* Výber zo slovenskej ľudovej slovesnosti. Bratislava, Mladé letá 1960.

- Ludové rozprávky a možnosti ich využitia pre ateistickú výchovu.* Slov. jazyk a literatúra v škole, roč. 6. 1960.
- 1961 *V širom poli studienečka.* Výber zo slovenskej ľudostnej a sociálnej ľudovej lyriky. Zost., úvod, pozn. a vysvetl. nap. A. M. Bratislava, SVKL 1961.
Boj proti fašizmu za Slovenského národného povstania v ústnom podaní slovenského ľudu. Slov. národopis, roč. 9. 1961, s. 358—395.
Recenzia knihy A. Sivka „Ondraš z Janovic.“ Slov. národopis, roč. 9. 1961, s. 321—324.
- 1962 *Povstanie v ústnom podaní slovenského ľudu.* Predvoj, roč. 6. 1962, č. 34, s. 8—9.
- 1963 *Juraj Jánošík — hrdina protifeudálneho odboja slovenského ľudu.* Martin, Osveta 1963. 2. vyd.
Jánošík — junošík. Juraj Jánošík v ľudových piesňach a povestiach. Bratislava, SVKL 1963.
Protifeudálny odboj a jánošíkovská tradícia na Slovensku. Bratislava, SVČs. spoločnosť pre šírenie politických a vedeckých poznatkov a Osvetový ústav 1963.
- 1964 *Ján Mjartan, šesťdesiatročný.* Slov. národopis, roč. 10. 1963, s. 177—180.
Doslov k publikácii *Pieseň nad vetrom.* 41 cigánskych piesní. Bratislava, Slov. spisovateľ 1964.
- 1964 *Zakletý les.* Výbor slov. lid. pohádek. Vybral, usporádal, doslov, pozn. a vysvetl. nap. Predslov k románu Vlastimila Milotu *Ja musím byť zbojník.* Bratislava, VPL 1964.
Andrej Melicherčík. [Ze slov. originálu *Zakliata hora*] přel. Jozef Spilka. II. Ludovít Fulla. Praha, SNKLU 1964.
- 1965 Úvodná štúdia k Zátureckého Slovenským prísloviám, porekadlám a úsloviám. Bratislava, SVKL 1965, s. 13—31.
Duchovná kultúra a folklór v múzeách a expozíciách. Prednáška, ktorá odznela na zasadnutí stredoslovenskej odbočky Slovenskej národopisnej spoločnosti v Martine v marci 1965.
Referát o knihe V. Gašparíkovej „Zbojník Michal Vdovec v histórii a folklóre gemerského ľudu.“ *Demos*, roč. 6. 1965, s. 84.
- 1966 Úvodná štúdia a zaradenie do medzinárodného katalógu rozprávok k Dobšinského „Prostonárodným slovenským povestiam.“ Bratislava, Tatran 1966.
Slovanská mytológia a demonológia. Doslov k publikácii Józsefa Romána „Mýty starého sveta“. V spolupráci s V. Gašparíkovou. Bratislava, Obzor 1966. (V tlači.)
Niektoré stránky súčasnej slovenskej folkloristiky. Slov. národopis, roč. 14. 1966, č. 3.
Problémy rozprávkového sujetu. Prednáška, ktorá odznela na zasadnutí východoslovenskej odbočky Slovenskej národopisnej spoločnosti v Košiciach v máji 1966.
Pohľad na Kaukaz. *Hlas ľudu*, 6. 1. 1966, s. 3; 22. 1. 1966, s. 3; 5. 2. 1966, s. 5.
Dagestan — najpestrejšia časť Kaukazu. *Hlas ľudu*, 15. 1. 1966, s. 5.
Stať o povesti a úvodná stať k ľudovej próze. Stať Príslovia, porekadlá a hádanky. Česko-slovenská vlastiveda, sväzok *Lud.* Praha, Orbis 1967. (V tlači.)

Milada Kubová

FILOZOFICKO-METODOLOGICKÝ SEMINÁR O VPLYVE INDUSTRIALIZÁCIE NA ĽUDOVÚ KULTÚRU

BOŽENA FILOVÁ

Národopisný ústav SAV Bratislava

V dňoch 7.—9. marca 1966 konal sa v Smoleniciach filozoficko-metodologický seminár Národopisného ústavu SAV o vplyve industrializácie na súčasnú ľudovú kultúru. V tomto čísle časopisu Slovenský národopis uverejňujeme všetky zásadné referáty prednesené na danú tému. Diskusia bola zaznamenaná na magnetofónový pás a jej zápis je uložený v archíve NÚ SAV. Pre nedostatok miesta nebolo možné ju uverejniť.

Úvodné slovo predniesla riaditeľka Národopisného ústavu SAV dr. Božena Filová, CSc. Vo svojom príspevku v krátkosti načrtla problematiku danej témy, perspektívy jej bádania, ako aj úlohy, ktoré čakajú národopisných pracovníkov na tomto úseku. Z úvodu vyberáme:

Príčina, prečo náš seminár nazývame aj pracovnou poradou a prečo sa uskutočňuje v Smoleniciach, netkvie v okázalosti tohto prostredia, ale v možnosti plnšie, ako to dovoľujú bratislavské podmienky, sa sústreďiť na jednu tému. Sústreďenie na jednu tému je potrebné z viacerých hľadísk. Z hľadísk našich, ale i z hľadísk svetovej etnografie vôbec. Stanoviská svetovej etnografie k otázkam vzťahu *n o v á s k u t o č n o s ť — t r a d i č n á Ľ u d o v á k u l t ú r a* neuspokojujú ani etnografiu samu ani jej konzumenta, svetovú verejnosť, ktorá žiada od etnografie, tak ako aj od ktorejkoľvek inej vedy, vyrovnáť sa s novými okolnosťami. Sústreďenie slovenskej etnografie na túto problematiku je podmienené zvláštnou situáciou ľudovej kultúry na Slovensku po prvej svetovej vojne, ktorú treba chápať ako situáciu obsahujúcu kvalitatívne zmeny.

V našej situácii sa nemôžeme spoľahnúť, že by sme boli schopní popri prácach na hlavnej úlohe slovenských národopiscov, na *Dejinách ľudovej kultúry na Slovensku* (ktorá zahrňuje vlastne všetky iné témy a úseky, na ktorých sa u nás pracuje), plne zabezpečiť aj vyriešenie tejto čiastkovej, ale zložitej úlohy.

Skutočnosti ukazujú opak. Súčasnosť skúmame, ale zväčša len z hľadiska archaických javov v nej. Preto výsledok skúmania súčasnosti býva často len konštatovaním, že archaické javy už nenachádzame, že nie sú. Tým však problematiku nevyriešime.

Máme skúsenosti z niektorých ďalších úsekov našej práce, ktoré vyžadujú sústreďenie a aj *v y č l e n e n i e* istej čiastkovej úsekovej problematiky na určitý čas a jej vyzdvihnutie a *k o ú l o h y* — napríklad *Karpatská kultúra*. No mohlo by povedať, že Karpaty sú vlastne na prevládajúcej väčšine územia Slovenska a slovenská ľudová kultúra je vlastne eo ipso kultúrou karpatskou. Aj

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ

Журнал Словацкой Академии Наук

Год издания XIV, 1966, № 4

Издается четыре раза в год

Издательство Словацкой Академии Наук

Редакторы д-р Боžена Филова и Вера Носáльова

Адрес редакции Братислава, Клеменсова 27

SLOWAKISCHE VOLKSKUNDE

Zeitschrift der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Jahrgang XIV, 1966, Nr. 4. Erscheint viermal im Jahre

Herausgegeben vom Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Redakteure Dr. Božena Filová und Viera Nosáľová

Redaktion Bratislava, Klemensova 27

SLOVAK ETHNOGRAPHY

Journal of the Slovak Academy of Sciences

Volume XIV, 1966, No 4.

Published quarterly by the Slovak Academy of Sciences

Managing Editors Dr. Božena Filová and Viera Nosáľová

Editor Bratislava, Klemensova 27, Czechoslovakia

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE

revue de l'Académie slovaque des sciences

Anné XIV, 1966, No. 4. Paraît quatre fois par an

Aux Editions de l'Académie slovaque des sciences

Rédacteurs: dr. Božena Filová et Viera Nosáľová

Rédaction Bratislava, Klemensova 27

SLOVENSKÝ NÁRODOPIS

Časopis Slovenskej akadémie vied

Ročník XIV, 1966, číslo 4. — Vychádza štyri razy do roka

Vydáva Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka dr. Božena Filová

Výkonná redaktorka prom. hist. Viera Nosáľová

Redakčná rada: prof. dr. Rudolf Bednárik, dr. Soňa Burlasová, prom. hist. Emília Horváthová,
dr. Soňa Kovačevičová, dr. Jaroslav Kramařík, dr. Michal Markuš, dr. Ján Mjartan, prom.

hist., Štefan Mruškovič, doc. dr. Ján Podolák

Redaktorka časopisu Klára Vloššáková

Technická redaktorka L. Haplová

Redakcia: Bratislava, Klemensova 27

Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, n. p., Martin

Jednotlivé číslo Kčs 13,50, celoročné predplatné Kčs 54,—

Výmer PIO 2385/49-III/2 — V-06*61374

Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky a predplatné prijíma PNS — ústredná expedícia tlače, administrácia odbornej tlače, Gottwaldovo nám. 48, Bratislava. Možno objednať aj na každej pošte alebo u doručovateľa. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII.

© by Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 1966